

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

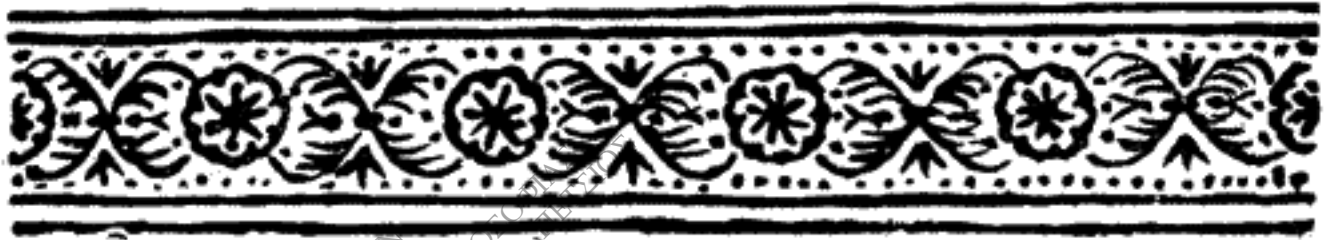
ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ', ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", ΟΔΟΣ - ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

Μέγα και ανυπέροβλητον βεβαίως πρόσκομμα πρὸς εὐδωσὴν και περαιώσιν τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασεως θὰ ἦτο ἡ ἔλλειψις στόλου και ἐμπείρων τῶν κατὰ θάλασσαν ἀγῶνων ναυτικῶν ἀνδρῶν. Ἄνευ στόλου και ἀνευ ναυτικῶν ἡ Ἑλλάς ἤθελεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς περικυκλωθῆ πανταχόθεν ὑπὸ τῆς φοβερᾶς και ἀπειραρίθμου ναυτικῆς δυνάμεως τοῦ ἔχθρου, και εὐθὺς ἐκ προσιμίων ἤθελεν ἐξουθενωθῆ και ματαιωθῆ τὸ μέγα και παράβολον τῆς ἑλληνικῆς ἐπανάστασεως ἐπιχείρημα. Οἱ κάτοικοι τριῶν νήσων, μικρῶν και ἀκατονομάστων πρότερον, τῆς Ἰδρᾶς, τῶν Σπετσῶν και τῶν Ψαρῶν, ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος διετέλουν ἀσχολούμενοι μετὰ ζήλου και δραστηριότητος περὶ τὴν ἐμπορίαν και ναυτιλίαν. Αἴφνης ἐπήλθεν ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, και ἐπειδὴ τὸ μὲν γαλλικὸν ἐμπορικὸν ναυτικὸν κατεστράφη, τὸ δὲ αὐστριακὸν δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη, ἡ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους σπουδαία τῶν σιτηρῶν ἐμπορία περιήλθεν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν εἰς χεῖρας τῶν τριῶν νήσων και ἰδίως τῆς Ἰδρᾶς. Ἐκ δὲ τούτου ἐν βραχυτάτῳ δικαστήματι χρόνου ὁ πλοῦτος και ἡ ναυτικὴ δύναμις τῶν κατοίκων τῶν νήσων τούτων ἔλαβεν ἐπίδοσιν ἀκαταλόγιστον και γιγαντιαίαν. Πολλάκις οἱ ναυτικοὶ ἐκεῖνοι ἐπέστρεφον ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτῶν θαλασσοπλοίας, ὡς ἔρμα τῶν πλοίων αὐτῶν φέροντες τὸ ἀργύριον. Ἦναγκασμένοι δὲ πολλάκις νὰ ἔρχωνται εἰς χεῖρας πρὸς τοὺς φοβεροὺς τῆς Ἀλγερίας πειρατᾶς, ἐναυπήγουν τὰ πλοῖα των ἐπὶ τὸ πολεμικώτερον, ὀπλιζον αὐτὰ διὰ τηλεβόλων, και πολλάκις συμπλεκόμενοι πρὸς τὰ πειρατικὰ ἐκεῖνα στίφη, ἐγένοντο θαρραλεώτεροι μὲν πρὸς τοὺς κινδύνους και μαχιμώτεροι, ἐμπειρότεροι δὲ περὶ τοὺς κατὰ θάλασσαν ἀγῶνας. Ἐν βραχεὶ δὲ χρόνῳ ἡ φήμη τῆς ἀνδρείας και γενναιότητος, τῆς καρτερίας και ἐμπειρίας και δεξιότη-

τητος τῶν ναυτικῶν νήσων, και ἰδίως τῆς Ἰδρᾶς, ἐξηπλώθη ἀπανταχοῦ και ὁ στόλος τοῦ ἰσχυροῦ τῆς Ἑλλάδος κατακτητοῦ και δυνάστου δὲν ἐξήρχετο τοῦ Ἑλλησπόντου, πρὶν ἢ ἐφοδισθῆ δαψιλῶς διὰ τῆς τοιαύτης ναυτικῆς ἀνδρείας και ἱκανότητος, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ ὡς πρωρῆτας και κυβερνήτας και ὀδηγοὺς ναυτικοὺς ἐκ τῆς Ἰδρᾶς. Ταῦτα δὲ πάντῃ διέθεσε πανσόφως ἡ θεία πρόνοια, ἡ ἀποφασίσασα νὰ ἀναστήσῃ ἐκ τῆς δουλείας τὸ ἔθνος ἡμῶν, και εἰπούσα και πρὸς τὴν μεγάλην ἐκείνην τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος ναυτικὴν δύναμιν τὸ τοῦ Μωυσέως πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ : « Ἀνδρίζου και ἰσχυε ». Και τοιουτοτρόπως καθ' ὄν χρόνον ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἐθνικῆς ἀναστάσεως και ἀπολυτρώσεως, ἡ Ἑλλάς εὐρέθη ἔχουσα ναυτικὴν δύναμιν ἀξιόμαχον, στόλον πλοίων, ὀλίγων μὲν και μικρῶν, ὡς πρὸς τὰ ἀπειράριθμα θηλασσοπλευστὰ φρούρια τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ ἑκατονταπλασίως ἐκείνων ἰσχυροτέρων· διότι ἐκείνουν και ἐκυδέρνουν αὐτὰ, διότι ἐμάχοντο ἐν αὐτοῖς ἱκανοὶ και ἐμπειροὶ και γενναῖοι ἄνδρες, οἱ ἀτρόμητοι ναυτικοὶ τῶν Ψαρῶν, τῶν Σπετσῶν και τῆς Ἰδρᾶς. Αὐτοὶ ἐφορμῶντες κατὰ τῶν τουρκικῶν πυργοπέτρων, μικροὶ κατὰ μεγάλων, ὀλίγοι κατὰ πολλῶν, ἀσθενεῖς κατὰ ἰσχυρῶν, ἀλλὰ μεγάλοι και πολλοὶ και ἰσχυροὶ ἐν τῇ ἀνδρείᾳ αὐτῶν και τῇ γενναιότητι, ἐν τῇ καρτερίᾳ και τῇ αὐταπαρνήσει, και πρὸ πάντων ἐν τῇ ὑπὲρ πίστεως και πατρίδος αὐτῶν ἐνθουσιασμῷ, ἐμκταίουσαν τὰ σχέδια τοῦ ἐχθροῦ· ἐθύθιζον εἰς τὸν πυθμῆνα και κατεπόντιζον, ἢ ἀνένινασσαν εἰς τὸν ἀέρα, ἢ διεσκόρπιζον και ἐξεφάνιζον ἀπὸ προσώπου τῆς θαλάσσης, οἱ νάνοι τοὺς γίγαντας, και κατέβαλλον τὴν ἐπηρμένην ὄφρυον τοῦ Ἀγαρηνοῦ, και ἀνεγέουν τὰ τρόπαια τῆς Σαλαμῖνος, και ἔστεφον τὴν κεφαλὴν τῆς ἔως χθὲς δούλης και ταπεινῆς Ἑλλάδος μὲ νέας δάφνας και

τα ἀνατιναχθεῖσα εἰς τὸν ἀέρα, ἦλθε καὶ ἔπεσεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπὶ τῶν παραλίω τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐστρατοπεδευμένων στρατευμάτων, καὶ τοὺς μὲν ἐφόρευσε, τοὺς δὲ ὡς κονιορτὸν διεσκορπίσε, φεύγοντας προτροπὰδ' ἐν τὴν φοβερὰν θεσμυγίαν. Δύο ἄλλοι πυρποληταὶ ἀνατινάσσων εἰς τὸν ἀέρα δύο ἕτερα πλοῖα. Ὁ φόβος καὶ ἡ σύγχυσις μεταδίδεται ἐν ἀκαρεὶ καὶ εἰς τὸν λοιπὸν στόλον, ὅστις ἐντρομος τρέπεται εἰς φυγὴν, καὶ σήζεται κατησχυμμένος εἰς Κῶ. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐνδόξου ταύτης νίκης τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἦτο ἡ 5 Αὐγούστου τοῦ 1824 - παραμονὴ τοῦ Σωτήρος. Καὶ ἡ σύμπτωσις αὕτη δὲν ἦτο τυχαία, ἀλλ' ἐσήμαινε καὶ αὕτη τὸν ἀκτυλὸν τῆς Θεῆας προνοίας καὶ τὴν ἐξ ὕψους σωτηρίαν τοῦ Γένους.

Δὲν παρήλθον ἀπὸ τῆς ἐνδόξου ταύτης ἡμέρας τρεῖς ἐβδομάδες, καὶ ἄλλη ναυμαχία ἐμελλε νὰ δοξάσῃ τὸν ἑλληνικὸν στόλον, κατωτέρω τοῦ ἐνδόξου ἀκρωτηρίου τῆς Μυκάλης, ἐν Πανόρμῳ, ἦτοι παρὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Διός, τὸ νῦν καλούμενον Γέροντα. Εἶχεν ἤδη φθάσει καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, ναυαρχοῦ μενος ὑπὸ τοῦ προγονοῦ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ Ἰβραήμ πασσά, καὶ συνενωθέντες ἐν Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσῶ καὶ οἱ τέσσαρες στόλοι, ὁ Βυζαντινός, ὁ Αἰγυπτιακός, ὁ τῆς Τύνιδος καὶ ὁ τῆς Ἀλγερίας, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιχειρήσωσιν ὀριστικὴν τινα κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἐπίθεσιν· διότι ἄλλως ἀπέβαινε ἀδύνατος ὁ κατὰ τῆς Πελοποννήσου πλοῦς καὶ ἡ ἀποβίβασις τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν πολεμοφοδίων, ὅσα μετεκόμιζον τὰ πολυάριθμα φορτηγὰ πλοῖα. Ἡ ὑπὸ τὸν Σαχτούρηνα ναυτικὴ μοῖρα, ἡ ἐνδόξως ἐν Μυκάλῃ ἀγωνισθεῖσα, συνεννοήθη πρὸς τὸν λοιπὸν ἑλληνικὸν στόλον περίξ τῆς νήσου Πάτμου ὑπὸ τὸν ἐνδοξὸν καὶ ἀθάνατον ναύαρχον Ἀνδρέαν Μιαούλην, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχε φθάσει νικηφόρος καὶ αὐτὸς ἐκ Ψαρῶν. Ὁ στόλος τῶν ἐχθρῶν ἐπεχείρησεν εἰς μάτην ἐπιδρομὴν κατὰ τῆς ἐκ δεκαοκτῶ πλοίων ὑδραϊκῶν, σπετσιωτικῶν καὶ ψαριανῶν προφυλακῆς, ἣν ἐξέπεμψεν ὁ ἀρχιναύαρχος τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, καὶ ἐπέστρεψεν ἀπρακτος εἰς Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσόν. Τὴν πρωΐαν τῆς 29 Αὐγούστου ὀλόκληρος ὁ ἀπειράριθμος ἐχθρικός στόλος, συνιστάμενος ἐκ 260 πλοίων, ἔχων οὐριον τὸν ἀνεμὸν, προέπλευσε καὶ

παρετάχθη πρὸς ἐπίθεσιν εἰς γραμμὴν ἀπεραντον, ἣτις ἤρχετο ἀπὸ τῆς νήσου Λέρου καὶ κατέληγεν εἰς τὴν νήσον Κάλυμνον. Καὶ ἡ μὲν προφυλακὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου ἦτο ὑπερδέξις τοῦ ἐχθροῦ, ἀριστερὰ δὲ αὐτοῦ ἕμενεν ἡ ὀπισθοφυλακὴ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην. Ἡ ὀπισθοφυλακὴ αὕτη συνέκειτο ἐξ ἐπτὰ μόνον πλοίων· ὁ ἐχθρὸς ἐνόμισε κατὰλληλον τὴν εὐκαιρίαν, ὡς ἔχων καὶ τὸν ἀνεμὸν οὐριον, νὰ ὀρμήσῃ καὶ κατὰτρέψῃ τὴν ὀλιγάριθμον ταύτην δύναμιν. Ἡ ἐπι-ἐπιδρομὴ ἐγένετο. Οἱ Ἕλληνες μὴ ἐυνάμενοι νὰ προχωρήσωσι καὶ ὑπερθῶσι τὸ ἀκρωτήριον, ὡς ἔχοντες ἐναντίον τὸν ἀνεμὸν, ἀντιπαρετάχθησαν γενναίως πρὸς τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὑπέστησαν μετὰ καρτερίας τὴν ἀνίσον πάλην. Ὑπὸ τηλικαύτης δὲ ἀνίσου δυνάμειος πιεζομένης τῆς ὀπισθοφυλακῆς, ἀλλὰ γενναίως καὶ καρτερικῶς ὑφισταμένης τὴν προσβολὴν, ἐπέπεσον ἑκατέρωθεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ὁ Ἐμμανουὴλ Τομπάζης καὶ ὁ Ἀντώνιος Κριαζῆς μετὰ διαφόρων ἄλλων πλοίων καὶ πυρπολικῶν, αἵτινα ὅμως εἰς μάτην ἐκάησαν. Ἡ κατὰ τῶν ἐπιπλοίων τῆς ὀπισθοφυλακῆς τοῦ Μιαούλη ἐπίθεσις τῶν ἐχθρῶν ἐγένετο ἐτι μᾶλλον βία καὶ πεισματώδης. Ἀφ' οὗ ἀπέτυχον τὰ πυρπολικά τοῦ Δημητρίου Παπανικολῆ, τοῦ Ἀνδρέου Πιπίνου καὶ τοῦ Λαζάρου Μουσιοῦ, ὥρμησεν ἐκ τῆς ὀπισθοφυλακῆς ὁ Ὑδραῖος Γεώργιος Παπαντωνίου κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ, ἂν καὶ εἶχεν ἐναντίον του τὸν ἀνεμὸν, κατώρθωσεν ὅμως νὰ ἐμπήξῃ τὸ πυρπολικόν του εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς Τυνιδικῆς ναυαρχίδος· τὸ πῦρ μετεδόθη εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκινδύνευε νὰ σβεσθῇ διὰ τῶν ἀντλιῶν, ὁ Μιαούλης διέταξεν ἕτερον πυρπολητήν, τὸν Γεώργιον Βατικιώτην. Ὅστις ἐπιδραμὸν προσεκόλλησε τὸ πυρπολικόν του εἰς τὴν ἑτέραν τῆς ναυαρχίδος πλευράν. Οἱ βάρβαροι ἀπελπισθέντες τότε ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ ναυαρχίς ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός. Ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ταρχχὴ μετεδόθη εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ὅστις διεσκορπίσθη ἀτάκτως καὶ ἐτράπη αἰσχιστὰ εἰς φυγὴν. Μετ' οὗ πολὺ δὲ ὁ Τοῦρκος ἀρχιναύαρχος ἀνέπλευσε πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον, ἀπρακτος καὶ τεταπεινωμένος.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ